

פניני הרמא

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א - שב"ק צו:

הדלה"נ - 5:13 / צאת השבת אר"ת - ד:02

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. (מגילה ז:), ביאורים רבים נאמרו בדברי המפרשים בעומק כוונת מאמר זה, וי"ל הביאור שישתכר עד שידע שארור המן וברוך מרדכי, דהיינו גילוי אלקות בעולם, ולא ידע האופן איך יצא ה'ארור המן' וה'ברוך מרדכי', דהיינו הדרך איך השתלשלו הדברים, העיקר אצל האדם שיתרבה כבוד שמים בעולם, לא משנה הדרך איך.

(ממה שאמר בסעודת פורים דאשתקד, תשפ"א)

זכות אחשורוש. במה זכה אחשורוש שעל ידו תהיה הצלה גדולה ושיתלו את המן, י"ל שנתגלגל על ידו שהיתה לו מדה של הכרת הטוב למרדכי, ככתוב מה נעשה למרדכי על זה, דאז נתגלגל הענין להצלה.

(מכת"י רבינו שליט"א)

עשרת בני המן וכו' תלו. (ט. יד.). ובגמרא מגילה (דף טז:): "אמר רב אדא דמן יפו עשרת בני המן ועשרת צריך לממרינהו בנשימה אחת מאי טעמא כולהו בהדי הדדי נפקו נשמתיהו", ונראה הענין בזה כי גזרה עבידי דבטלי וברגע שהיא מתבטלת היא כלא היה כי אין הרשעות אלא כעשן תכלה, וע"כ כשבאה שעת ביטול גזרה יצאה נשמתן כאחד ושמעתי מפי הגה"ק ר' איציקל מפשעווארסק זצ"ל כי כן הוא בישועת הכלל ובישועת הפרט].

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"ב)

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו לרוב אחיו. (י. ג.), ובגמרא מגילה (דף טז:): לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין, ופירש"י לפי שנעשה קרוב למלכות והיה בטל מתלמודו ע"כ, שאל א' למה הוצרך לכתוב זה שמיעוט סנהדרין לא הסכימו לו, ואמרתי שהמיעוט הזה אמרו אחרי שניצלו ישראל מן הגזירה ישוב מרדכי לבית מדרשו ולא צריך עוד לבטל תורה, ואם כי מרדכי והרוב סנהדרין הסכימו עליו שמוכרח להשאר בבית המן, אע"פ שבאמת עסק התורה הוא יותר חשוב, וזה רצה מרדכי ללמד שרק מאונס נשאר בבית המן, אבל צריך שיהיו המיעוט שיפרסם האמת כי עסק התורה יותר גדול, וכתב מרדכי זאת במגילה, שידעו ערך לימוד התורה.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

* * * *

פניני המגילה:

לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי וגו' גם אני ונערתני אצום כן. (אסתר ד. טז.), יש לדקדק בלשון הפסוק מה שהוסיפה אסתר תיבות "גם אני ונערתני אצום כן" כתוספת לתעניתם? וביאר הגאון רבי שמואל שלעזינגער שליט"א (בנו חביבו דמין רבינו שליט"א, וראש ישיבת 'תורה תמימה') על פי דברי מרן הגר"ח זצ"ל בביאור הפסוק בפרשת בשלח (טו. כא.) "ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים", והק' הגר"ח דמאי לשון עניה שייך בזה, ואמר משום דשירה צריכה להיאמר בעשרה כדין דבר שבקדושה [וכמו הלל דבעי' עשרה כדאיתא ברמ"א (סי' תכב)], וכיון דנשים אין להם דין צירוף עשרה, הוצרכו להצטרף לשירת האנשים, וזה "ותען להם מרים" ר"ל לשירת האנשים עכ"ד, וה"נ י"ל שתיקנה אסתר הצום כדין תענית ציבור, שלכן בעינן עשרה מישראל שיתענו כדי שיהא בזה דין תענית ציבור, ורק אח"כ הצטרפו הנשים בזה, וזה שאמרה "גם אני ונערתני אצום כן", שנצטרף להגברים.

(מפי השמועה)

כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד וגו'. (אסתר ז. ד.), העיר אחד לפני הגאון הגדול רבי אברהם גורביץ שליט"א (ראש ישיבת הישיבה גדולה בית יוסף ד'גייטסהעד יצ"ו) שמלשון הפסוק משמע שעשו קנין ביניהם, ואיך התקיים הקנין, והרי הכסף מחל אחשורוש להמן? ואמר הגאון לבאר על פי המבואר בתוספות כתובות (קב. ד"ה אליבא) שדין מעשה קנין הוא מפני חוסר גמירות דעת, ולכן באופנים שיש גמירות דעת שלימה, אינצורך במעשה קנין, וכמו כן י"ל בעניננו, שמפני גודל רשעתם היתה גמירות דעת שלימה בע"פ על מנת להורגם, וכדאיתא בגמרא מגילה (דף יד.) משל למה הדבר דומה לבעל הבור וכו', שגם אחשורוש שמח עם מחשבת המן הרשע.

(מפי השמועה)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "ונהפוך הוא"

[מתוך ספר בית אב שיחות – שייך גם לפרשת ויקרא]

ט: רבי יונתן כד מטי להאי קרא בכי, ורבים כדומה, ואנו מטינן להני קראי ולא מרגישים כלום.

במשנה אבות (פ"ו מ"ב) נאמר כל יום קול יוצאת מהר סיני ומכרזת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, והקשו מה תועלת בכת קול זה שאין אדם שומעה, כבר כתבתי בבית אב עה"ת שאינו כן, שבאמת אותם השרידים המצטערים ונאנחים על עלבונה של תורה זהו בכחו של אותו בת קול שהם שומעים אותו ולעומתם אלה שאין צערא דשכינתא נוגע להם בעוה"ר לבם סתום ועל כן אינם שומעים אותו.

לא נבראו רעמים אלא ליישר עקמומיות שבלב כדאיתא בגמרא (ברכות דף נט.), ובאמת כן צריך להיות לב האדם פתוח לקול הרעם להתיישר, וכמה רחוקים אנו מכל זה, אבל ודאי אלה הקרובים לאמונת אומן באמת ולבם רגיש ופתוח לקול ד' בכח מועיל להם הרעם כאשר אמרו ז"ל, ועבורם נברא.

בפרשת ויקרא: ויקרא ה' אל משה מאהל מועד וגו', וברש"י: "מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול כו' קול ה' בכח קול ה' בהדר, קול ה' שובר ארזים, אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק", הביאור כי לא מפני חסרון כחו של קול לא נשמע בחוץ, אלא שלא נשמע רק למי שבאהל מועד, ולא למי שבחוצה לו מפני חסרון כח והכנתו של המקבל, כדי לשמוע קול ד' צריך בית קיבול וכלי שמיעה ראויים, ואין אלו אלא למי שהוא בפנים מחיצות הקודש, הוא שומע קול ברור, והעומד בחוץ אינו שומע כלום.

וראיתי בשם הגאון רבי שמחה זיסל זצ"ל שאמר מה דאיתא **במסילת ישרים** (עיי"ש בפרק יט) שירמיה הנביא צווח שובו, למה אין אנו שומעים צווחה זו? הוא מפני שאין אנו מסוגלים לשומעה כי השמן לב העם הזה. ומצינו שחז"ל הק' נתפעלו מדברים שנאמרו במקרא עד כדי בכייה, וכדאמרו (יומא דף

אמונתם היוצאת ממצות העומר, וע"כ הקב"ה הקדים רפואה למכה, והמין עצמו גרם שתהרג ושתי ותכנס אסתר לבית המלך, והעמיד הוא העין שיתלוהו עליו ממש ונהפוך הוא, היינו המבט מצד האמונה והראיה מצד העולם הפוכים המה, מי שהוא מבחוץ של גבול הקדושה אינו רואה את האמת רק מי שהוא בפנים שומע קול ד' בכח קול ד' בהדר, וכי לד' הישועה.

ונהפוך הוא, דעת תורה מדעת בעלי בתים כמש"כ **הסמ"ע** (סי"ג סק"ג), ומי שאינו בפנים ממחיצת הקדושה לא יועיל לו אפילו אורים ותומים יגידו לו, כי הבנתו הפוכה, ק"ו מעלי הכהן ששאל באו"ת, וכדפי' **הגר"א** (ליקוטי ש"ס ברכות דף לא:) שהאירו אותיות וקרא "שכרה" במקום "כשרה" [מפני שבניו נמשכו אחרי תענוגי העולם והוא לא מחה בהם, ומי שאינו מוחה במקום שיכול למחות כבר נעשית עינו מוטעה, והוא נורא ואיום!], וכן כתבו המפרשים שיצא הגורל להמן בחודש אדר, לרמוז לו שבו נולד משה והוא זמן הצלחה לכלל ישראל והוא ראה רק שמת בו משה, וגם זה לא ידע כי גדולים צדיקים במיתתן לכפר על ישראל.

ויש לבאר **המדרש** (ויקרא רבה א, טו): "ויקרא אל משה וידבר ה', מכן אמרו כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו [וגירסא אחרת "בהמה טובה הימנו"] תדע לך שכן, צא ולמד ממשה אבי החכמה, אבי הנביאים, שהוציא ישראל ממצרים, ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים כו' ולא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו" ע"כ לשון המדרש, והוא פלא. והמפרשים כתבו שממדת דרך ארץ מדובר כאן, אבל אין זה במשמעות. והנראה יותר לפרש על פי מאמרם ז"ל (הובא ברש"י) שלנביאי האמת הקב"ה נתגלה בלשון חיבה ויקרא, אבל לנביאי אוה"ע בלשון מקרה, ויקר אל בלעם, ונאמר הביאור כי נביא אמת אם הקב"ה קורא אותו לפני ההתגלות ונותן לו זמן להתבונן הוא מתמלא אימה ויראה והתבוננות לנבואה [וראיתי כעת בתולדות מהר"ל דיסקין זצ"ל שלפני הגיעו לשנת י"ח אמר לו אביו (הגאון רבי בנימין דיסקין זצ"ל), בני בעוד כמה ימים אומר לך דבר חשוב מאוד, וכן אמר למחרת בעוד יומיים, ובעוד יום, ובהגיע יום היותו י"ח אמר לו: "בני זכית לכתר תורה מעתה תחזק ביראה ותבחר לך דרכך המיוחדת", ואמר שמיום זה והלאה קבע לעצמו דרכו הנפלא. למדנו מה שרצה אביו הגאון זצ"ל בזה, שהקדים לו קריאה של חיבה כמה ימים שבנו יכין

ואכן כן הוא בניסים הגלויים, גם ניסי מצרים ומתן תורה להבלתי מאמינים אינם מועילים כלום, וכדאיתא **ברמב"ן** (יד. כא.) שפרעה תלה קריעת ים סוף ברוח סערה, ואנשי דור המבול אמרו בכל כך וכך שנים הרקיע מתמוטט, וכל אומות העולם שמעו מעמד הר סיני ולא הועיל להם, אם כן למה באו הניסים האלה בשביל המאמינים לחזקם לראות השגחתו ית"ש ומלא כל הארץ כבודו.

והוא שאמרו ז"ל (שבת דף לא.) אמונה זה סדר זרעים, מי שאינו מאמין מה רואה בצמיחת התבואה זולת דרך הטבע, אבל המאמין אשר לבו פתוח להבין רואה בכל זה ההשגחה הפרטית, ואיך את הכל עשה יפה בעתו, אלקים עשה שיראו מלפניו (קהלת ג. יד.).

ונתבונן בכל ענין המגילה, לפי הנראה לעין לכאורה מרדכי גרם לכל הצרה הזאת, אבל מרדכי עצמו ראה האמת שהוא להיפך, הצרה היא עונש על שנהנו מסעודת אחשורוש, ומה שהוא קידש את ד' בעמידתו נגד גזירת המן היה שורש ההצלה, וכן איתא עוד במדרש (אסתר רבה ו, ו) שבמה שנלקחה אסתר לבית המלך ראה מרדכי רמוז להצלת ישראל, וכשאסתר מיאנה לבא אל המלך באמרה "אשר יבא לפני המלך אחת דתו להמית", בודאי לא על נפשה חסתה, אלא כמו שביאר **במהר"ל** (אור חדש אסתר ד. יא.) שרצתה להמתין עוד לטכס עצות כי אחרת היא תאבד ומאין תבא הישועה, אבל מרדכי עמד בשלו שדייקא שעה זו כשרה לכך כיון שכלל ישראל היה קרוב לתשובה והאמינו בדברי מרדכי, לכן אמר אם לעת כזאת הגעת למלכות.

וענין קומץ העומר שהמן אמר קומץ שלכם הכריע עשרת אלפים ככר כסף שלי (מגילה דף טז.), ופי' מהר"ל (אור חדש אסתר ו. יא.) מה ענין עומר לכאן? ופי' עפ"י המדרש (ויקרא רבה כה, א) בעומר, דכמה טרחות אדם טורח להביא בשר מן השוק למלחו ולבשלו, ואילו בזריעה אדם ישן על מטתו והקב"ה שולח גשמים ורוח ומן הגרעין הנפסד מוציא תבואה החדשה - כאמור אמונה זה סדר זרעים - מצוה זו עומדת לישראל, היינו שהאמינו בהשגחת ד' הפרטית ולא הלכו אחרי חשבונות אנושיים של מקרה ועשו תשובה, הוא שאמר המן, ר"ל כי המן שגדל בביתו של מרדכי ידע במה כחם של ישראל, ולבו נהפך בקרבו, ומזליה חזי כי סוף הצלחתם להשמידו עדי עד ויד ישראל על העליונה ע"י

בעיניו, וגם את זאת - שאינו יודע - לא ידוע לך, בפרוח רשעים כמו עשב, שהאמת הוא להשמדם עדי עד, ואתה מרום לעולם ד' כי הנה אויבך ד' הנה אויבך יאבדו וכו', פי' אולי תדמה שני מצבים הם, תחילה אויבי ד' הם המנצחים ורק אח"כ הקב"ה כביכול מתגבר עליהם, הנה אויבך יאבדו, לא כן הוא אלא אתה מרום לעולם ד', גם בזמן הצלחת אויבי ד' הקב"ה מרום עליהם מתחילה ועד סוף, ופריחת הרשעים הוא לתכלית מסוים להשמדם עדי עד, כן הוא ההשתלשלות האמיתית.

ומי שחננו הבורא ית"ש דעת רואה זאת כי נהפוך הוא מהבנת העולם קצרי ראות, ומגילת פורים ויציאת מצרים יוכיח, והם שני חדשי הגאולה זה אחר זה נסתר ונס נגלה.

עצמו לעומק משמעות דבריו שרצה לומר לך, משא"כ נביאי אוה"ע אם ידעו מקודם שהקב"ה ידבר עמם יתגדלו רק בגאווה פסולה, ומוטב בלתי זה לפי ההכרח במקרה פתאומי.

וזה פירוש המדרש, כי ת"ח אמתי מטהר לבו לקבל דעת תורה וזו עושה בו רושם לכוון האמת, והוא שלא נכנס משה עד שנקרא היינו עד שהתבונן כראוי, וכדאיתא בגמרא יומא (דף ד:) ובפירש"י שיבדל מבני אדם, ר"ל שיבדיל עצמו מההבנות המוטעות של בני אדם כדי שיבין דעת תורה לאישורה, אבל מי שאין בו דעת ורואה מהרהורי לבו בתורה, נבלה טובה הימנו, שלא יתגלה לו דיבורו ית' כלל, כי יוציאנו לבטלה ויטעה בו ומגלה בו פנים שלא כהלכה והיפך המכוון.

נאמר איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת וראיתי הפירוש בפירוש תהלים להאדמו"ר מוהרי"ץ זצ"ל - וכן כתב האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל בשם הישמח משה - כי בער עכ"פ יודע שלא יודע, אבל כסיל חכם

צאתכם לשלום

ברכת צאתכם לשלום לכל בני קהלתינו הקדושה לרגל נסיעתם לביתם למשך ימי בין הזמנים, ויה"ר שיזכו לברכות החג והשפעותיה, ולקיים את מצותיה כתיקונם, ויחזרו ביתר שאת לזמן הבא בעליה גדולה בתורה ויראה ומידות טובות בס"ד

* * *

נ.ב. גליון ה'פניני' לא יצא לאור עד לזמן קיץ הבעל"ט

המערכת

בשורה טובה תדשן עצם

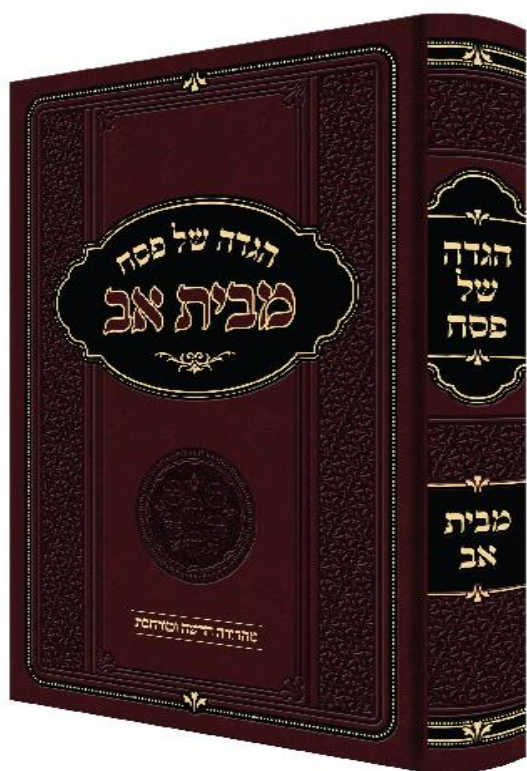
הננו בזה לבשר טוב לכל שוחרי תורה די בכל אתר ואתר, ובפרט לתלמידי ונאמני מרן רבינו שליט"א, כי לאחר שבשנה שעברה אזל מן השוק תוך זמן קצר, הדפסנו

מחדש את ההגדה הנפלא

"הגדה של פסח מבית אב"

פנינים ורעיונות וביאורים על ההגדה מתורת מרן שליט"א מסודר בלשון צח

וברור, בדפוס נאה ומהודר

"דבר ידוע הוא אצל תלמידי מרן רה"י שליט"א די בכל אתר ואתר, שחג הפסח בכלל, וליל הסדר בפרט, הוא אצל רבינו זמן מיוחד והתרוממות נשגבה, שאז הוא הזדמנות להורישי יסודות האמונה וההשקפה לדורות הבאים, ולהאיר ליבם בתקופות מחשכים בדורנו אנו, בחיזוק האמונה והבטחון והצפייה לביאת המשיח במהרה דידן, וכמאמר הפסוק "למען תספר באזני בנך ובן בנך" וגו', והוא בבחינת יתד הבנין ויסודו לכל השנה, ובזמן זה אנו זוכים לשמוע מפיו באופן מיוחד פנינים יקרים ומאירים"

(מתך הקדמת המו"ל בתוך הספר)

לעת עתה אפשר להשיג רק באה"ק [בחזו"ל יהי' ניתן להשיג בע"ה אחרי פורים]:

• בירושלים בחנויות "ספרים ווינקל" ו"ספרי הישיבה"

• בטלפון: 0548517390

• במייל: דרך מערכת ה"פניני" או במייל ההו"ל: mechonbeisav@gmail.com

מחיר לרגל ההוצאה: 30 נ"ח - אפשרות משלוח בירושלים ב10 נ"ח - אפשר בכרטיס אשראי